

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 37.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fest
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 16. septembir 1930.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Bláðið
verður bilagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

4. árg.

Tandlæge BREND

traffes 11-5. Telf. 114.

KNÓGVINGARANDIN, ið av fyrstan tíð, í nútíðar-búnað, er framborin av har-ræðisharranum Mussolini, hevur haft mangar eftirfylgjjar. Hetta nýggja, við vold og makt at málbinda allar aðrar politisku mótstøðumenn, bæði á ein og annan hátt, letur til at breiða seg um heimin, sum ein sótt.

Í norðurlondum er tað *Finland*, ið er úti fyri knógvingar-andanum, við *Kassola* á odda, einum manni, ið ikki er førur fyri at skrivað sifft egð navn.

Í Suðurameriku eru har-ræðisharrarnir eisini á fótum, í somu ættan sum Mussolini í Italiu og Kassola í Finlandi, ásamt við aðrar har-ræðisharrar í øðrum londum. Teir sova ófríðaliga hvørja nátt, droym-andi um kanónkúlar og gálgar.

Í *Peru* hevur uppreisturin longu vart reiðuliga leingi. Í *Argentina* lýsur uppreistraglaðan, og í høvuðstaðnum *Buenos Aires* dunar brakíð frá maskin-kanónum. Í *Boliviu* er stand-urin lítið matari.

Tað er tí heimleidis søguskriv-ing, ið nú hendur í Suðurame-riku. Í mong ár hava einstakir politikarar, styðjaðir av vápn-makti, haft ræði í teim ymisku landsdeildunum, og fólkíð hevur funnið seg í hesum. Har-ræðisharrarnir lovaðu borgarnum trygg og greið viðurskifti á sama hátt, sum Mussolini í Italiu, Voldemaras í Lithauen og Bol-sanir í Russlandi. Men úrlitið gjordist tað sama fyri Suður-amerikamenn sum í Europu. Í staðin fyri frið og greið viður-skifti, fingur teir ófrið, ógreið, og samfelagsskipanin varð so flokt, bæði peningaliga og á annan hátt, at ikki var lætt at koma burtur úr aftur. Tey, ið ikki aktaðu har-ræðisharrarnar, vóru selt í fongsl, statsútreiðsl-urnar vóru óðsliga. Høgir skattir vóru lagdir á íbúgvarrar-nar, sum ikki høvdu nakað orð at siga til tað, tí valrætturin var tikin frá teim, umframt at tað ikki á annan hátt var atgongd til at bera teirra áskóðan til sjóndar.

Hvat týða hesar hendingar í Suðurameriku? Er har-ræði nú at enda? Ella eru tað bert veld-isharrar sum stríðast um har-ræðismaktina? Enn er ikki lætt at skilja ímillum. Men somikið er vist: *Har-ræði skapar ikki frið í samfelagnum.* — Tvorturímið.

Veldisharrarnir verða at kenna tað umsiður.

Lov om Aldersrente.

Lagtingsmand M. S. Viðstein har í Skrivelse af 2. August d. A. henvendt sig til Tinget med Andragende om, at Loven om Aldersrente bliver optaget til Behandling, saaledes at den for Danmark gældende Lov ændres og tilpasses efter færøske Forhold.

I Udvalget, der behandler Sagen, har M. S. Viðstein fremsat følgende Mindretalsindstilling:

Lagtinget har for i en Aar-række behandlet Loven om Aldersrente (se Lagtingsliden 1922, Side 68, 1923, Side 10, 1924, Side 6, 1925, Side 2 og 1927, Side 49). De under Sagens Behandling fremkomne Oplysninger tilligemed Erklæringer fra forskellige Forstandskaber var af en saadan Beskaffenhed, at det vanskeliggjordes at komme til Enighed i Udvalgene om at gøre Loven om Aldersrente gældende for Færøerne. Som en særlig vægtig Grund anførtes, at den foreslaede Ordning — at afløse Loven om Alderdoms-understøttelse med Loven om Aldersrente — vilde volde Kom-munerne store Vanskeligheder, idet de Beløb, som Kommunerne — jvf. Lov om Aldersrente — skulde udrede, vilde blive saa store, at det vilde virke tryk-kende paa Kommunens Øko-nomi at være bundne til de hermed følgende Udgifter. — Lagtinget vedtog i 1927 at ud-sætte Sagen indtil videre.

Mindretallet maa mene, at det er høist paakrævet, at der allerede i Aar gennemføres en Ordning, der virker mere betryggende for det færøske Sam-funds Gamle, end Loven om Alderdomsunderstøttelse af 1891 er Udtryk for. Vel er man ikke uvildende om, at enkelte færøske Kommuner har gjort Brug af Alderdomsunderstøttelsesloven i saa stor Udstrækning, at den næsten har gjort samme Gavn, som Loven om Aldersrente vilde have gjort, men der kan dog ikke derfor være Grund for Lagtinget til at indskrænke sig til Loven af 1891 om Alderdomsunderstøttelse, og fastholde dens Bestemmelser og Satser. — Det er jo heller ikke Lagtinget ubekendt, at man ikke alle Ste-der paa Øerne udnytter Loven om Alderdomsunderstøttelse i saa stor Udstrækning som muligt, hvorimod man kan være ude for at faa oplyst blandt for-skellige Kommuner Beboere, at der gøres Brug af Loven om Alderdomsunderstøttelse i en saa snæver Udstrækning, som kan — ja, og ikke kan — for-svares, jfr. Kommunens Øko-

A/s BALSLEV & GOOS, THORSHAVN

Færøernes største Tømmerlager

en gros og en detail.

nomi. At man paa sine Steder ogsaa har sporet en vis Uvilje til at betale Understøttelser til de Gamle, kan der ikke lægges Skjul paa.

Ved at afløse Loven om Alderdomsunderstøttelse med Loven om Aldersrente, vil man kunne gennemføre en større Ensartethed og give vor For-sørgelseslovgivning fastere For-mer, særlig derved, at enhver, der har fyldt en bestemt Alder, er berettiget til Renten, uden at have nødtigt at andrage derom.

Det er af stor Vigtighed, at Loven om Aldersrente — for den gøres gældende for Færøerne — bliver ændret og i det hele taget afpasset efter vore særlige og Kommunernes øko-nomiske Forhold.

Efter den i Danmark gæl-dende Lov om Aldersrente har enhver, der har fyldt 65 Aar, Ret til Aldersrente. For Færø-ernes Vedkommende bør Alder-sættes til 60 Aar, den samme, der gælder for at kunne opnaa Alderdomsunderstøttelse. Sat-serne for Aldersrenten for Ægte-fæller varierer fra 600 Kr. til 1296 Kr., for enlige Mænd fra 402 Kr. til 876 Kr., og for enlige Kvinder fra 378 Kr. til 840 Kr. — De $\frac{7}{12}$ af Kommunernes Ud-gifter refunderes af Statskassen.

For at kunne gennemføre en Ensartethed med Hensyn til Satserne og for at sætte Kom-munerne i Stand til at bære de med Aldersrenten forbundne Udgifter, vil det være formaals-tjenligt at anvende nogenlunde de samme Satser, der gælder for Landkommunerne i Dan-mark, saaledes at der ikke gøres Forskel paa Beboere i By og Bygd. Tillige vil det være nød-vendigt, at Staten, i Stedet for at refundere Kommunerne $\frac{7}{12}$, refunderer $\frac{3}{4}$, og at Lagtinget refunderer Kommunerne $\frac{1}{8}$, saaledes at Kommunernes en-delige Udgifter ved henvænte sociale Foranstaltning kun bli-ver $\frac{1}{8}$.

Efter hvad der er oplyst, er den samlede Udgift til Alderdomsforsorg paa Færøerne i de næstsidste 2 Aar henholdsvis ca. 61.000 Kr. for 1927 og ca. 65.000

Kr. for 1928. Af ovennævnte Beløb refunderer Staten Kom-munerne Halvdelen af Udgif-terne. Naar man derhos tager i Betragtning, at Thorshavn Kom-mune for indeværende Aar vil naa op til 25.000 Kr. som Ud-gifter til Alderdomsforsorgelse, kan man ikke være blind for, at nærværende Lov ikke bliver benyttet i den Udstrækning som den bør.

Hvis man f. Eks. tager en Kommune med 4 forsørgelses-berettigede, hvoraf de 2 er Ægte-fæller og de andre en enlig Kvinde og en enlig Mand, og benytter de i Landkommunerne i Danmark benyttede Satser, vil Kommunens indirekte Udgift komme til at stille sig saaledes:

2 Ægtefæller.....	600,00 Kr.
1 enlig Kvinde.....	300,00 —
1 enlig Mand.....	330,00 —
	= 1230,00 Kr.
+ Statens Refusion $\frac{3}{4}$	922,00 —
	= 307,50 Kr.
+ yderligere Lagtin-gets Refusion $\frac{1}{8}$	153,75 —
Komm. direkte Ud-g.	153,75 Kr.

Heraf fremgaar det, at Pro-blemet ikke er saa vanskeligt at gennemføre alligevel. Det gæl-der kun om at finde den rette Form for at gøre Loven til et nyttigt Redskab, ikke alene for de Gamle, men tillige for Kom-munernes Økonomi.

Aldersrenteloven kan, jfr. Lo-vens § 20, ved kgl. Anordning sættes i Kraft paa Færøerne med de Lempelser, som ifølge Øer-nes særlige Forhold maatte findes hensigtsmæssige.

Forslag:

Fra Mindretallet (Viðstein):
Lov om Aldersrente Nr. 131 af 1. Juli 1927 sættes i Kraft paa Færøerne med følgende Ændringer:

- 1) I § 1 ændres »65 Aar« til »60 Aar«.
§ 1, 2. Pkt. udgaar.
- 2) § 3, 1. og 2. Stk., affattes saaledes:
»Aldersrenten udredes med et fast aarligt Beløb, jfr. dog Bestemmelserne i § 7, saaledes:
Ægtepar, der er fyldt 60

Aar, 600 Kr. aarlig. Enlige Mænd, der er fyldt 60 Aar, 400 Kr. aarlig. Enlige Kvin-der, der er fyldt 60 Aar, 400 Kr. aarlig«.

Paragrafens 2. Stykke udgaar.

I 3. Stk. ændres »65 Aars« til »60 Aars«.

3) § 17 affattes saaledes:

»Af Kommunens Udgifter til Aldersrente refunderer Statskassen efter aarligt af-lagt Regnskab $\frac{3}{4}$, saaledes at der efter nærmere fast-satte Regler kan ydes For-skud paa denne Refusion.
Af Lagtingets Kasser re-funderes efter aarligt aflagt Regnskab $\frac{1}{8}$, efter Tingets nærmere Bestemmelse«.

4) Denne Lov træder i Kraft 1. Januar 1931.

Udvalget for forskelligartede Sager, den 8. Septbr. 1930.

Embedsgaarden Aalekær.

(Sluttet).

Paa Foranledning af de af et Mindretal (Pattursson, Niclasen og Matras) i Udvalgsbetænkning-ten fremsatte Udtalelser angaa-ende Aalekærsgaards Salg, frem-kommer nærværende Kontinua-tionsbetænkning.

Selve Sagen om Aalekærsgaards Salg til Thorshavn By, Thors-havn Kommune, har i mange Aar været Genstand for indgaa-ende Behandling i Lagting, By-raad og Presse. Den thorshavnske Offentlighed har vist Sagen meget stor Interesse, og har haft den fulde Forstaaelse af, hvilken Betydning det vilde have for Byen Thorshavns Fremtid, om Gaar-dens Erhvervelse for Kommunen var sikret.

I de sidste Par Aar har der været ført Forhandlinger mellem den henværende Administration og Ministeriet paa den ene Side og Thorshavn Byraad paa den anden Side. Sagen er derefter kommet til at staa i et for Thorshavn By ikke ugunstigt Lys, saa Aalekærsgaards Over-gang til Byens kommunale Eje maatte anses at være naaet. Hvad vedrører Myndighedernes Stilling til Thorshavn Bys Køb af Aalekærsgaard, saa har denne ikke været uimodekommende. Myndighederne har saaledes ogsaa haft Forstaaelse af Sagens Betydning for Byen og dens Udvikling.

Man var nu gaaet ud fra, at Sagen var bragt i Orden ved den i Samlingen 1929 skete Ved-tagelse, hvor Lagtinget anbefalede, at Gaarden Aalekær over-drages Thorshavn Kommune. Og for saa vidt er dette ogsaa Tilfældet, og det kan saaledes ikke rokke Ministeriets Ret til at lade Salget ordne »paa gun-stigst mulige Vilkaar«, som det hedder i det i Fjor vedtagne Flertalsforslag. Saaledes er selve Sagen om Aalekær Salg til Thorshavn Kommune allerede afgjort i Henhold til Lagtin-gets Vedtagelse.